

Statsvetenskapliga Institutionen

SVERIGES BESLUT ATT ANSÖKA OM NATOMEDLEMSKAP

Förklaring utifrån tre IP-perspektiv

Linnéa Dahlén

Examensarbete:	15 hp
Program:	Kandidatprogrammet i Statsvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht 2022
Handledare:	Ulf Bjereld
Antal ord:	11251

Abstract

Syftet med uppsatsen har varit förklara Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap utifrån tre IP-perspektiv, nämligen realism, liberalism och konstruktivism och därmed härleda mer specifika förklaringar till denna typen av vägval/beslut som ett Natomedlemskap. Uppsatsen är en teorikonsumerande studie, där det enskilda fallet står i fokus. För analysen av det empiriska materialet, uppfattades en kvalitativ textanalys som lämplig metod, eftersom att materialet analyserades på ett djupgående sätt. Den *realistiska analysen* visade att den stora säkerhetspolitiska förändringen i närområdet i och med Rysslands angrepp på Ukraina, har bidragit i stor utsträckning till Sveriges nya säkerhetspolitiska beslut. Rysslands angrepp mot Ukraina har rivit upp den europeiska säkerhetsordningen och maktbalansen har därmed blivit rubbad, vilket betyder att den säkerhetsstrategi Sverige hade innan måste omprövas. Genom att bli medlem i Nato blir Sverige en del av Natos kollektiva och garanterade säkerhet. Den *liberala analysen* visade att det auktoritära Rysslands attack mot ett demokratiskt land, utgör ett hot mot alla demokratiska stater i Europa, inklusive Sverige. Multilaterala samarbeten är därmed en viktig del i Sveriges utrikespolitik och det är i Sveriges intresse att samarbeta med Nato, eftersom detta ses som ett lämpligt sätt att hantera globala utmaningar, inklusive kriget i Ukraina. Men även att inrikespolitiska faktorer såsom ökad oppositionell press må ha spelat roll för Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap. Den *konstruktivistiska analysen* visade hur Sveriges Natobeslut kan relateras till identitet och normer i förändring. Där Finlands beslut påverkade Sverige i stor utsträckning genom en socialiseringsprocess, så till vida att Sverige valde att vara följsam mot den nya normen och lämna sin identitet som militärt alliansfri till förmån för en identitet som Nato-allierad.

Innehållsförteckning:

1. Inledning	4
1.1 Disposition	5
1.2 Bakgrund	5
1.3 Tidigare forskning	7
2. Teori	10
2.1 Realism	10
2.2 Liberalism	11
2.3 Konstruktivism	13
3. Syfte och frågeställning	15
4. Material	16
4.1 Forskningsdesign och Metod	17
4.2 Operationalisering	18
5. Analys	19
5.1 Realistiskt perspektiv	19
5.2 Liberalt perspektiv	22
5.3 Konstruktivistiskt perspektiv	26
5.4 Sammanfattning av analys	28
6. Slutsats	29
7. Referenslista	31

1. Inledning

Den 24 februari genomförde Ryssland sin fullskaliga invasion av Ukraina. Dåvarande statsminister Magdalena Andersson uttryckte kort därefter att en Natoansökan inte var aktuell och skulle bidra till att “ytterligare destabilisera” säkerhetsläget (Carlén & Olsson 2022-03-08). Regeringen ändrade dock sin ställning i frågan, och den 16 maj skickade Sverige tillsammans med Finland in sin gemensamma medlemsansökan till Nato. Sverige har historiskt sett haft en över 200 år lång tradition av militär alliansfrihet och neutralitet samt konsekvent framhållit sin nationella självständighet och suveränitet som fundament för Sveriges utrikespolitik (Agius 2006, s. 77–85; Cottey 2018, s.75). Sverige är unikt i det avseendet att dess över 200-åriga era av fred, utan tvekan är den längsta fred som någon europeisk stat någonsin har haft i modern tid (Pettersson 2018 s. 73). Ett krig i närområdet räcker inte enbart för att förklara Sveriges vilja till Natomedlemskap. Europa har genomlevt krig tidigare, bland annat Balkankriget på 1990-talet, Georgienkriget 2008 och invasionen av Krim 2014, ledde inte heller till direkta invändningar mot Sveriges alliansfrihet (Demker, 2022, 9 maj).

Tidigare forskning menar att även om Sverige har haft ett nära samarbete med Nato genom exempelvis militära övningar och operationer så är det inte troligt att Sverige varken på kort eller lång sikt skulle ansöka om Natomedlemskap (Pettersson 2018, s.75; Cottey 2018, s.217-219). Christine Agius argumenterar på liknande sätt att Sverige inte kommer bli medlem i Nato, bland annat på grund av att neutralitetspolitiken har blivit starkt institutionaliserat inom både det Socialdemokratiska partiet och svenska folkets identitet (Agius 2006, s. 90-120). Utrikespolitisk förändring brukar också ske långsamt och präglas av förutsägbarhet och eftertänksamhet (Gross Stein 2016, s. 134). Sveriges hastiga medlemsansökan till Nato kom därmed överraskande (Brommesson et al. 2022). Den tidigare alliansfria säkerhetspolitiken ansågs både framgångsrik och strategiskt gynnsamt för Sverige, varför omfamnade Sverige en till synes mer riskfylld inriktning? Hur ska man förstå denna drastiska förändring i Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik?

1.1 Disposition

Studien är uppdelad i sex delar. Första delen av studien består av inledning, bakgrund och tidigare forskning. I andra delen presenteras teori. Tredje delen består av uppsatsens syfte och frågeställningar. Fjärde delen består av material, forskningsdesign och metod samt operationalisering. Den femte delen innehåller analys utifrån de tre IP-perspektiven samt sammanfattning av analys. Den avslutande delen innefattar slutsats och förslag till framtida forskning.

1.2 Bakgrund

Sverige och den post-neutrala eran

Sverige har inte varit i krig mot någon stat sedan 1814, en av de längsta sammanhängande perioderna av fred som någon stat i världen någonsin upplevt. Sverige har en lång tradition av att använda neutralitet som ett politiskt verktyg i sina yttre förbindelser (Bjereld & Möller 2015, s. 433-5). Sverige uttryckte officiell neutralitet under både Första och Andra världskriget. Dock växte Sveriges neutralitetspolitik fram under det kalla kriget som ett specifikt kännetecken för Sveriges utrikespolitik. Utvecklingen av denna neutralitetspolitik kan ses som ett svar på det kalla krigets framväxande bipolaritet mellan stormakterna (Brommesson et al. 2022 s. 290). Det övergripande målet för svensk säkerhetspolitik under det Kalla kriget var att försvara landets självständighet, det vill säga Sveriges förmåga att behålla och utveckla sitt samhälle efter sina egna värderingar. För att inte dras in i några potentiella krig agerade Sverige i fredstid för att inte utesluta neutralitet i händelse av krig. Denna neutralitetspolitik, med militär alliansfrihet som kärna, var den viktigaste beståndsdel i svensk säkerhetspolitik (ibid, 436-8). I samband med det kalla krigets slut och att det ryska hotet försvagades, samt den avspänning som följde, förändrades de strukturella förutsättningarna för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik dramatiskt (ibid, 440). I takt med att Sverige blev en post-neutral stat, bestod mönstret för svensk utrikespolitik, nämligen att bidra i internationella fredsfrämjande uppdrag. 1992 började Sverige sitt långa engagemang i Balkan genom Operation Althea (EUFOR) och Kosovo Force (KFOR). Sverige har även bidragit till uppdrag i Afghanistan 2001 och i Libyen 2011. Detta kan

därmed ses i kontext med Sveriges utökade säkerhetssamarbete som medlem i EU sedan 1995 och i Natos samarbetsprogram Partnerskap för fred som (PfP) sedan 1994 (Bjereld & Möller 2015, s. 434). Sveriges deltagande beskrevs som ett försök att hjälpa till att bygga europeiska säkerhetsstrukturer och utöka möjligheterna till fredsfrämjande operationer. PfP krävde inte att icke-medlemmar/samarbetspartners skulle involveras i Nato-ländernas ömsesidiga försvarsgarantier. 2003 ändrades Sveriges utrikespolitiska hållning helt, och ordet neutralitet nämndes inte alls. Sverige skulle nu bara vara alliansfritt (ibid, 412-42). Dock på senare tid ökade det ryska hotet, 2008 med Georgienkriget och 2014 med Rysslands annektering av Krim som ökade den säkerhetspolitiska spänningen i Europa. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari i år, har som konsekvens att regeringen beskriver det säkerhetspolitiska läget i Sverige "som det allvarligaste sedan kalla kriget" (Oscarsson & Thurfjell 2022, 10 maj). Som en följd av Rysslands angrepp beslutade regeringen den 16 maj 2022 att skicka in en ansökan om medlemskap i Nato (Regeringen 1a). Sverige har med tiden samarbetat allt mer med Nato, men det är sista steget som kvarstår innan Sverige officiellt blir medlem i Atlantpakten. Ett officiellt inträde kommer därmed att betyda slutet på den post-neutrala eran i svensk utrikespolitik (Bjereld & Möller 2015, s. 445).

Opinion och partiernas syn

Sedan mitten av 1990-talet har SOM-institutet mätt svenskarnas hållning till ett Natomedlemskap. Ända tills 2012 har opinionen angående Natomedlemskap legat stabilt, där andelen som var emot Natomedlemskap var två till tre gånger så stor som andelen som ansåg att Sverige borde ansöka om medlemskap i alliansen. Dock skiftade opinionen 2013, med att Nato-motståndet avtog och andelen som tyckte att Sverige borde ansöka om medlemskap ökade (Ydén, Bjereld & Berndtsson 2022, s. 380). Rysslands aggression mot Krim 2014 fick ytterligare den svenska opinionen att hamna i ett mer jämviktsläge (ibid, s. 382). Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari har påverkat opinionen i en mer Nato-vänlig riktning. En opinionsundersökning av Sifo från mars 2022 visade att en tydlig majoritet, 6 av 10 svenskar tycker att Sverige ska gå med i Nato, förutsatt att även Finland går med. I undersökningen var 59 procent positiva till ett svensk Nato medlemskap, medan 17 procent är emot och 24 procent svarade vet ej. En liknande undersökning gjord av Novus från april 2022 visade att 54 procent av svenskarna var för ett medlemskap, medan 24 procent var emot (Wicklén 2022, 30 april).

Under kalla kriget fanns det en bred enighet kring Sveriges alliansfrihet och neutralitetsdoktrinen hos de politiska partierna. Men efter kalla krigets slut med den avspänning som följde och det svenska EU-medlemskapet, började några partier att vända i Natofrågan. Det första partiet som blev för ett Natomedlemskap, var Folkpartiet, nuvarande Liberalerna som tog beslutet 1999. Det följdes därefter av att Moderaterna 2003 fattade ett liknande beslut. 2013 fattade även Kristdemokraterna beslut om att Sverige bör gå med i Nato. 2015, ett år efter Rysslands annektering av Krim, fattar Centerpartiet ett likartat beslut (Knutson 2022, 5 maj). Finlands beslut att ansöka om Natomedlemskap, blev av stor vikt även för Sveriges vägval. I och med Finlands nya hållning, ändrade både Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna sin åsikt i frågan till att säga ja till Nato. Dock gjorde Socialdemokraterna det tydligt att de inte ville att Natofrågan skulle vara en valrörelsefråga (Nummelin, 2022, 6 april). Således är det endast Vänsterpartiet samt Miljöpartiet som fortfarande är emot Natomedlemskap och förespråkar fortsatt svensk alliansfrihet (Ydén, Bjereld & Berndtsson 2022, s. 382).

1.3 Tidigare forskning

Kinas uppgång, ökad spänning mellan Ryssland och väst, inte minst genom Rysslands invasion av Ukraina är några exempel på den allt mer turbulenta och föränderliga miljö som stater ställts inför de senaste åren. Följaktligen förväntar vi oss att stater anpassar sin utrikes- och säkerhetspolitik för att hantera denna förändring. Med tanke på att utrikespolitiken ständigt är föremål för mindre justeringar och modifieringar, fokuserar forskningen oftast på mer fundamentala förändringar i utrikespolitiken.

Den hittills mest inflytelserika kategoriseringen av utrikespolitiska förändringar, föreslogs av Hermann (1990), som skiljer mellan fyra förändringsgrader. Den första förändringsnivån är anpassningsförändring: kvantitativa förändringar på insatser som inte ändrar målen eller metoderna för utrikespolitik. Den andra nivån är programförändring, vilket avser förändringar i metoder men inte mål för utrikespolitiken. Det tredje innebär målförändring, en förändring av syftet med utrikespolitiken. Den fjärde och mest fundamentala formen av förändring är internationell orienteringsändring, vilket innebär en samtidig förändring av många politikområden. Även internationella händelser ses som potentiella drivkrafter för utrikespolitiska förändringar. Hermann (1990) menar att de flesta utrikespolitiska förändringar är ett resultat av någon förändring i den yttre omgivningen. Hermann betonar så

kallade externa chocker, som är stora händelser i termer av synlighet och med omedelbar påverkan på mottagaren. Sådana händelser kan inte ignoreras, och de kan utlösa stora utrikespolitiska förändringar (Hermann 1990, s. 12).

Tidigare forskning har föreslagit ett brett spektrum av rimliga förklaringar till förändringar inom utrikespolitiken, placerade på olika analysnivåer: (1) den internationella nivån, (2) den inhemska nivån och (3) enskilda beslutsfattare (Haesebrouck och Joly 2021, s. 486). När det gäller den internationella nivån menar Volgy och Schwarz (1994) exempelvis att en bipolar världsordning begränsar staters flexibilitet när det kommer till att ändra sin utrikespolitik, medan omständigheterna under en multipolär världsordning ökar flexibiliteten i utrikespolitiken (Volgy & Schwarz 1994, s. 32). Systemförändringar kan i sin tur leda till en omkonceptualisering av säkerhetshot, omprioritering av utrikespolitiska mål och etablerandet av nya handlingssätt och utrikespolitiska alternativ. Blavoukos och Bourantonis (2014) tar upp exemplet med Sovjetunionens och därmed den bipolära världsordningens kollaps, som öppnade upp för nya utrikespolitiska alternativ för USA, Tyskland och länderna i Central- och Östeuropa som inte var möjligt tidigare (2014, s. 489). Staternas ställning i det globala systemet kan också påverka utrikespolitiska förändringar. Stater som är nöjda med status quo är mindre benägna att påbörja stora förändringar i sin utrikespolitik (Volgy och Schwarz 1994).

Risse och Sikkink (1999) visar även att internationella normer också kan vara pådrivande när det kommer till utrikespolitiska förändringar, vilka också instrumentaliseras av inhemska politiska aktörer för att förändra sina länders utrikespolitik. Staters deltagande i internationella organisationer kan driva fram till en utrikespolitisk förändring genom socialiseringsprocesser, varvid ett antal medlemsländer inom en internationell regim kan ersätta den befintliga normen och införa en ny. Volgy och Schwarz (1994: 35) menar även att stater kan ändra sin utrikespolitiska inriktning för att på så vis kunna delta i regionala integrationssatsningar. Walsh (2006) anser å sin sida att policymisslyckanden eller otillräcklig politik ger beslutsfattare ett incitament att överväga alternativa policyalternativ (Walsh 2006, s 492–3).

Brommesson, Ekengren och Michalski (2022) har Sveriges utrikespolitik som utgångspunkt och menar att Sveriges neutralitetspolitik på många sätt har använts som en särskilt flexibel policy som med tiden har anpassats till den hårda realiteten i internationell politik. Med

flexibiliteten som grund har denna typen av neutralitetspolitik lyckats hålla Sverige utanför krig i mer än 200 år. Sveriges neutralitetspolitik har setts som framgångsrik på flera punkter, men det har också inneburit sviktande anseende när Sverige inte tagit tydlig ställning i moraliska frågor. Exempelvis undfallenheten gentemot nazisterna under Andra världskriget och beslutet att inte hjälpa Finland när Sovjetunionen invaderade landet (Brommesson et al. 2022, s. 287-90). I och med Georgienkriget 2008 och invasionen av Krim 2014 började svenska politiker allt mer att betona det territoriella försvaret av Sverige i dess utrikes- och säkerhetspolitik. I strategiska termer fortsatte Sverige politisk att uttrycka militär alliansfrihet. Trots att Sverige hävdade militär alliansfrihet, satte Sverige stor vikt vid samarbetet med Nato, OSSE och FN, samt det långtgående försvarssamarbetet med Finland, en form av samarbete, som enligt författarna gränsade till allians (Brommesson et al. 2022, s. 293). Detta samarbete sågs som en försiktig strategi för att öka försvaret av de två ländernas kapacitet i en allt mer fientlig miljö, utan öka spänningen på det sätt som ett NATO-medlemskap skulle göra. Så medan det retoriska engagemanget för neutralitet fortsatte med oförminskad styrka, förändrades de underliggande verkligheterna i utrikes- och försvarspolitik. När Ryssland inledde en fullskalig invasion av Ukraina i februari 2022 var Sverige redan väl integrerat i Natos strukturer. Samtidigt hade målet att bevara stabilitet, upphävts av Rysslands kränkning av den europeiska säkerhetsordningen. När Finland kort efter den ryska invasionen signalerade sin vilja att gå med i Nato, ändrade de svenska Socialdemokraterna gradvis också sin politik för medlemskap i Nato. I kölvattnet av dessa händelser, kom en stark majoritet i Riksdagen och en större andel av befolkningen fram till att en ansökan om medlemskap i Nato var det enda alternativet kvar på bordet som på ett trovärdigt sätt kunde förse Sverige med säkerhet i en ny instabil säkerhetssituation (Brommesson et al. 2022, s. 300).

Tidigare forskning om Sveriges säkerhetspolitik av bland annat Andrew Scottey, menar att maktbalansen var särskilt viktig för de särskilda historiska omständigheter som resulterade i att var och en av de fem europeiska neutrala staterna blev neutrala, men med tiden blev neutralitetens idealistiska och nationella identitetselement allt mer framträdande (Cottey 2018, s. 220). Cottey anser vidare att trots att de neutrala staterna i Europa har närmare samarbete med Nato, kommer de inte att bli medlemmar i Nato varken på kort eller lång sikt, på grund av att neutraliteten har blivit en del av staternas identitet (Cottey 2018, s. 217-219). Alliansfrihet och neutralitet är därmed starkt inrotat i både svenska folkets identitet och i det Socialdemokratiska partiet, vilket influerade Sveriges agerande i utrikes- och säkerhetspolitiken (Cottey 2018, s. 83-89).

Studiet av utrikespolitisk förändring är som visat ett brett fält, som innehåller ett gediget spektrum av empiriska fenomen och olika analysnivåer. Utrikespolitisk förändring kan vara resultatet av ett dramatiskt brott med det förflutna eller den kumulativa effekten av flera mindre förändringar. Forskning om utrikespolitiska förändringar är särskilt relevant med tanke på den föränderliga internationella miljö som stater för närvarande står inför. Haesebrouck och Joly (2021) pekar att tidigare forskning främst valt ut fall av utrikespolitiska förändringar som var mycket tydliga och innebar ett stort brott med det förflutna, utan att försöka koppla samman olika fall för att etablera bredare mönster. Studiens bidrag är att använda de tre IP-teorierna för att öka förståelsen gällande ett nytt fall av utrikespolitisk förändring utifrån en svensk kontext. Vidare kan studien också bidra till att blottlägga bredare mönster, särskilt när det gäller europeiska militärt alliansfria staters säkerhetspolitiska vägval vid typer av beslut som ett Natomedlemskap.

2. Teori

För att besvara forskningsfrågan kommer jag att använda mig av de teorier som har varit mest inflytelserika när det gäller att förklara världspolitiken, nämligen realism, liberalism och konstruktivism (Baylis et al. 2020, s. 102). IP-teorier används ofta för att förklara aktörers agerande på den internationella scenen såväl som olika fenomen såsom Natoexpansion. Inget enskilt perspektiv kan förklara all komplexitet i samtida världspolitiken. De olika teorierna kan därmed bidra till en teoretisk mångfald och appliceras på ett nytt och aktuellt fall samt ge ökad förståelse för vilka faktorer som kan förklara Sveriges utrikes- och säkerhetspolitiska förändring.

2.1 Realism

Realismen dominerade under det kalla kriget eftersom det gav enkla men kraftfulla förklaringar till krig, allianser, imperialism, hinder för samarbete och andra internationella fenomen. Dess betoning på konkurrens var också förenlig med centrala drag i den amerikansk-sovjetiska rivaliteten. Realismen innehar olika inriktningar, men gemensamt för dessa är fokus på *staten*, *överlevnad* och *självhjälp*. Inom realismen är staten den centrala aktören i internationella relationer. Statscentrismen ämnar därmed till att upprätthålla staters suveränitet och säkerhet. Staternas syn på externa relationer präglas av osäkerhet och rädsla.

Realismen menar att det internationella systemet är anarkiskt, alltså avsaknaden av en överordnad auktoritet (Walt 1998, s. 31). Den konstanta osäkra och misstänksamma sfären på den internationella arenan leder till att staters främsta fokus blir att säkra sin egen överlevnad. Att ha militär makt spelar en väsentlig roll och att ha en stark militär kapacitet blir därför ett viktigt verktyg för staters överlevnad. En svårighet som uppstår när en stat bestämmer sig för att rusta upp sin militära kapacitet är att det blir svårt för andra stater att avgöra om dessa är offensiva eller defensiva i sitt syfte. Konsekvensen blir att andra stater upplever sig hotade och svarar med att också skaffa sig militära resurser för att möta det nya hotet och resultatet blir en upprustningsspiral. I och med att stater inte kan lita på andra stater går det inte att förhindra detta genom förhandlingar och avtal. Denna logiken brukar realister kalla för säkerhetsdilemma, vilket innebär att varje stats försök att uppnå säkerhet, minskar varje annans stat säkerhet. Staternas individuella säkerhet leder följaktligen till kollektiv osäkerhet. Detta kan leda till krig om inte staterna i det internationella systemet lyckas etablera en maktbalans. Därför är realister intresserade av hur makten är distribuerad i det internationella systemet och om den är på väg att förändras (Hall 2021, s. 65-71).

Tänkaren John J. Mearsheimer som förespråkar offensiv neorealism hävdar att staters huvudsakliga mål egentligen är att maximera sin egen makt och att det trots svårigheter kan åstadkommas genom att stater ingår i en institutionell organisation för säkerhet. En säkerhetsinstitution såsom Nato, kan enligt Mearsheimer bli ett betydande redskap för upprätthållandet av maktbalans mellan stater. Mearsheimers argument för detta baseras att internationella institutioner utgör ett viktigt redskap för en stormakt att förstärka sin betydelse och påverka på den internationella politiken. Enligt realismen förekommer det samarbete mellan stater, dock är det svårt att uppnå och svårt att upprätthålla. Maktbalanslogiken får stater att bilda allianser och samarbeta mot gemensamma fiender. Grundläggande är dock att samarbetet sker i en värld som är präglad av kamp och konkurrens, där stater har kraftfulla incitament av att dra fördel av andra stater (Mearsheimer 1994-5, s. 13). Hans Morgenthau och John Mearsheimer förespråkar att internationella institutioner reflekterar den nuvarande maktstrukturen i det internationella systemet. I stället för att ses som neutrala verktyg för förändring, så institutionaliserar internationella regimer, organisationer och institutioner de rådande maktförhållandena. Detta uttrycks genom att initiativen till sådant samarbete ofta kommer ifrån de dominerande och mäktiga staterna i det internationella systemet. Avtal, regler och normer inom internationella institutioner har en benägenhet spegla de dominerande staternas intressen (Tallberg 2021, s. 256-7).

2.2 Liberalism

Under 1900-talet växte liberalismen fram som en kritik mot det realistiska perspektivet på internationella relationer. Det liberala perspektivet har till viss del en normativ ambition, eftersom fred, välfärd och rättvisa ses som positiva och eftersträvansvärda värden. Det liberala synsättet är pluralistisk och menar att stater och individer är rationella och kan samarbeta för att öka den gemensamma välfärden i en värld som karakteriseras av ömsesidigt beroende och interdependens. Det liberala perspektivet menar att statens agerande präglas av en tävlan mellan inhemska intressegrupper. Förespråkare för det liberala perspektivet menar att perspektivet kan tydliggöra varför stater har olika mål genom sin utrikes- och säkerhetspolitik, men även hur det kommer sig att utrikespolitik skiftar över tid (Ericson 2021, s.83, 94). Genom liberalismen kan synen på internationella relationer utvidgas och förstås på ett nytt sätt. Det grundar sig i liberalismens förklaring till världsordningen inte bara handlar om staters maktmaximering som realister utgår från. Liberalismen fokuserar i större grad på staters eller aktörers identitet, och att de värden de förespråkar eller präglas av blir en viktig förklaring till uppkomsten av krig eller fred. En annan betydande tanke inom liberalismen är att demokratier inte krigar med varandra, vilket grundar sig i att de är mer samarbetsinriktade i sin natur. Dock kan demokratier hamna i krig mot autokratier, eftersom i dessa förfogar exempelvis en diktator över all makt och kan besluta om krig utan att behöva bära kostnaderna för detta. Denna liberala förklaring brukar kallas för den demokratiska freden (Ericson 2021, s. 94).

En inriktning inom liberalismen betonar rollen av interdependens och internationella institutioner för relationerna mellan stater. Den globala interdependensen innebär att människor och stater är ömsesidigt beroende av varandra för sin överlevnad och välfärd. Dock är interdependensen sällan jämlik, vissa stater är mer beroende än andra stater. Makt ses som något sakfrågespecifikt, en stat kan ha större ekonomisk makt, medan en annan har större militär makt (Ericson 2021, s. 90-1). Robert Keohane och andra institutionalister hävdar att institutioner uppkommer, till stor del på grund av osäkerhet, vilket genererar behov av information. Det som menas med osäkerhet är att inte veta andra staters intentioner och potentiella ageranden. Regeringar ser det därför som värdefullt att investera i information som möjliggör för dem att designa strategier som passar deras omvärld. Ett sätt att investera i information är att skapa internationella institutioner som tillhandahåller information om andra staters intressen, avsikter och säkerhetsstrategier. Dessutom kan framgångsrika institutioner

reglera beteendet hos stater som tillhör dem, vilket gör det mer förutsägbart och minskar stater osäkerhet (Keohane & Wallander 1999, s. 95). Allianser, menar Keohane, är institutionaliserade säkerhetskoalitioner riktade mot ett specifikt hot. Allianser har regler, normer och procedurer för att möjliggöra för medlemmarna att identifiera hot och att effektivt reagera mot dem. Förväntningar om åtgärder och agerande i händelse av framtida oförutsedda händelser delas mellan medlemmarna. Institutioner som är avsedda att hantera säkerhetskriser innehar regler, normer och rutiner för att medlemmarna ska kunna tillhandahålla och få information och hantera tvister för att undvika säkerhetsdilemman (Keohane & Wallander 1999, s. 94). Institutioner såsom Europeiska unionen och Nato är viktiga just för att de ger kontinuitet i dramatiska politiska förändringar (Keohane & Wallander 1999, s. 90). Keohane och Wallander menar att det finns två variabler som påverkar potentiella medlemmars vilja att investera i institutioner, nämligen problemets varaktighet och storleken på problemet. Problemets varaktighet är av uppenbar betydelse, eftersom ju längre utmaningarna förväntas pågå, desto mer förnuftigt är det att investera i institutioner för att hantera dem. Stater är således mer villiga att betala för institutioner när de tror att hotet kommer att bestå en längre tid. Etablerandet av Nato var beroende av att dess medlemmar var övertygade om att de hot de mötte var varaktiga (Keohane & Wallander 1999, s. 96).

2.3 Konstruktivism

Sedan 1990-talet har konstruktivismen befast sig som ett ledande perspektiv när det gäller internationella relationer, men även inom utrikes- och säkerhetspolitik (Eriksson 2021, s. 121). Medan realism och liberalism tenderar att fokusera på materiella faktorer som t.ex. makt eller handel, betonar konstruktivismen idéernas och normernas inverkan. Istället för att ta staten för given och anta att den bara har som mål att överleva betraktar konstruktivister staters intressen och identiteter som en mycket formbar produkt av specifika historiska processer. Konstruktivismen uppmärksammar de rådande diskurserna i samhället, eftersom diskursen speglar och formar föreställningar och intressen, och etablerar accepterade beteendenormer. Följaktligen är konstruktivismen särskilt uppmärksam till förändringar. Konstruktivismen anser att intressen inte bör tas för givna, utan att de beror på diverse materiella och immateriella faktorer som är föränderliga och situationsbetingade. En och samma stat kan exempelvis uttrycka diverse intressen och de kan även förändras över tid. Därför menar konstruktivister att det är viktigt att undersöka hur intressen skapas (Eriksson 2021, s.122). Konstruktivism menar därmed att staters nationella identiteter är socialt

konstruerade, det vill säga hur strukturella och aktörsrelaterade omständigheter (sociala faktorer) gemensamt skapar ett nationellt intresse, omvärldssyn eller en nationell identitet. Det innebär dels hur ideologi, politikens strategiska agerande, medborgarnas språkliga och kulturella komposition, men även historia och hur dessa ihop skapar en föreställning och mening om nationell gemenskap. En sådan föreställning kan också bli en maktfaktor genom att den får genomslag i samhället på olika nivåer samt inom internationell politik (Eriksson 2021, s. 122-27).

Finnemore och Sikkink (1998) är särskilt intresserade av normers roll gällande politiska förändringar. Normer definieras som kollektiva förväntningar på en aktör med en given identitet om lämpligt agerande (Finnemore & Sikkink 1998, s. 891). Genom att studera normer och hur de förändras över tid kan man upptäcka mönster i politiken (Finnemore & Sikkink 1998, s. 888-891). Det finns två kategorier av normer: regulativa normer, vilka föreskriver och begränsar beteenden och konstituerande normer vilka skapar nya intressen, aktörer, och sätt att agera. Normer innehåller standarder för lämpligt beteende. Normbrytande beteende känns igen eftersom det genererar ogillande eller stigmatisering och i motsats leder normkonformativt beteende till beröm, eller, i fallet med en högst internaliserad norm, att det är så tagen för givet att det inte framkallar någon som helst reaktion (Finnemore & Sikkink 1998, s. 892). Från ett konstruktivistiskt perspektiv, bestäms den internationella strukturen av den internationella spridningen av idéer. Delade idéer, förväntningar och föreställningar om lämpligt beteende är det som ger världen struktur, ordning och stabilitet. Idé- och normförändringar är de viktigaste redskapen för förändringar i det internationella systemet (Finnemore & Sikkink 1998, s. 894).

De belyser även processen kring socialisering, där aktörer erhåller beröm för beteende som överensstämmer med gruppnormer och kritik för avvikelser från normer. I sammanhanget inom internationell politik innebär socialisering diplomatiskt beröm eller kritik, antingen bilaterala eller multilaterala, vilket förstärks av materiella sanktioner och incitament. Socialisering är alltså den dominerande mekanismen för att övertala andra. Det grundar sig i att stater identifierar sig som medlemmar i ett internationellt samhälle. Staters identitet formar deras agerande, och att statens identitet i sin tur formas genom det kulturella-institutionella sammanhang inom vilket stater agerar. Socialisering antyder att den kumulativa effekten av att många länder i en region antar nya normer kan leda till "gruppsyck" bland länder, nämligen att de socialiseras i ett gemensamt normsystem.

Socialisering får alltså en aktör att vilja samma sak som andra. I denna mening bryr sig stater om att följa normer förknippade med liberalism eftersom att vara "liberala stater" är en del av deras identitet i betydelsen att det är något de är stolta över eller som de får självkänsla av (Finnemore & Sikkink 1998, s. 903-4).

Alexander Wendt (1992) menar att anarki bara är frånvaron av någonting och kan som sådan inte utöva någon självständig påverkan. Staters relationer formas istället av rådande normers innehåll genom de roller som därmed etableras. Självhjälpsystemet är ett av flera möjliga internationella system. Normprocesser är tröga men den internationella politiken kan förändras i riktning mot mindre konflikt och mera samarbete. Genom en pågående växelverkan mellan normer och roller är system (anarkiska logiker) och aktör (stater) ömsesidigt konstituerande (dvs. både påverkar och påverkas av varandra). Wendt argumenterar för att en stat kan inneha flera identiteter. Engagemanget för och framträdandet av särskilda identiteter varierar, men varje identitet är en inneboende social definition av aktören grundad i de teorier som aktörerna gemensamt håller om sig själva och varandra och som utgör strukturen för den sociala världen. Identiteten är alltså basen för en stats intressen. Enligt denna uppfattning är institutionalisering en process för att internalisera nya identiteter och intressen (Wendt 1992, s 398-9). Processer för identitetsbildning i det anarkiska systemet handlar först och främst om bevarandet eller "säkrandet" av jaget. Wendt menar att det konstruktivistiska perspektivet utmärker sig från både realismens och liberalismens negativa identifiering gentemot andra stater. Stater identifierar sig istället positivt med varandra så att säkerheten för var och en uppfattas som allas ansvar. I praktiken varierar naturligtvis i vilken utsträckning stater identifierar sig med kollektivet, men där kollektiva säkerhetsarrangemang kan ses som ett starkare sådant (Wendt 1992, s. 401).

3. Syfte och frågeställning

Syftet med min uppsats är att utifrån teorierna realism, liberalism och konstruktivism härleda mer specifika förklaringar till denna typen av vägval/beslut som ett Natomedlemskap. Motiven bakom Sveriges beslut kan ses på olika vis beroende på vilket perspektiv som appliceras. Vidare kan uppsatsen bidra till förståelsen av europeiska militärt alliansfria staters säkerhetspolitiska val. Förhoppningen är att studien kan bidra med relevanta insikter för dessa fall. De tre teorierna förväntas ge olika svar och förklaringar, samt bidra till en nyanserad slutsats. Det är intressant att studera Sveriges agerande eftersom Sverige officiellt

visat ett ointresse för en anslutning ända fram till medlemsansökan (Brommesson et al. 2022). Valet av fall baseras även på att en sådan radikal förändring som Natomedlemskap, får långtgående konsekvenser för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik.

Frågeställningen blir därför följande:

- *Vilken förklaring kan de realistiska förklaringsfaktorerna a) Säkerhet och överlevnad och b) Makt ge angående Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap?*
- *Vilken förklaring kan de liberala förklaringsfaktorerna a) Demokrati, b) Inrikespolitiska faktorer och c) Internationellt samarbete ge angående Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap?*
- *Vilken förklaring kan de konstruktivistiska förklaringsfaktorerna a) Identitet och normer ge angående Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap?*

4. Material

Då mitt ämne berör Sveriges förändrade utrikes- och säkerhetspolitik kommer det empiriska materialet att utgå från diverse offentliga dokument och uttalanden. Eftersom det är ett pågående krig är mycket av informationen angående Sveriges Natoansökan sekretessbelagt och hemligstämplat, vilket gör att uppsatsens fokus hamnar på offentliga dokument och uttalanden. Det är endast dokument och uttalanden gjorda av partier som ingår i regeringen samt Försvarsmakten som studeras, eftersom att det är Sveriges regerings motiv till besluten som frågeställningen ämnar till att besvara. Mer specifikt kommer materialet att utgå från Sveriges utrikesdeklarationer från februari 2022 och juni 2022, men även riksdagens säkerhetsrapport från den 13 maj 2022, och offentliga uttalanden i samband med beslutet samt offentliga beslutsunderlag. Utrikesdeklarationerna beskriver Sveriges roll och arbete i världen, samt mål och prioriteringar för detta arbete. Säkerhetsrapporten är en del av underlaget för beslutet om svenskt natomedlemskap och beskriver Sveriges roll i ett sämre säkerhetspolitiskt läge. Samtliga riksdagspartier har deltagit i överläggningarna som har lett fram till den säkerhetspolitiska rapporten. Överläggningarna har dock letts av dåvarande utrikesminister Ann Linde samt försvarsminister Peter Hultqvist. Materialet med utrikesdeklarationerna, säkerhetsrapporten och andra offentliga uttalanden från beslutsfattarna har valts ut som material till studien, eftersom de bedöms vara passande för att besvara studiens syftet samt forskningsfrågorna. Det sammantagna materialet leder till att det blir en rimlig avgränsning av materialet med ett tydligt fokus, vilket förhoppningsvis gynnar

studiens analys (Esaiasson et al. 2017, s. 226). Ett större omfång av material är kanske mer intressant, men det kan också bidra till en lägre kvalitet på uppsatsen med tanke på den begränsade tidsramen. Materialet från regeringen och riksdagen är förstahandskällor, och är därmed tillförlitliga vad gäller objektivitet, i så att källorna ska vara lättillgängliga samt opartiska.

Ett problem är dock att de valda materialen inte visar vad beslutsfattarna egentligen tänker och vad som verkligen är deras bakomliggande motiv. Enligt det realistiska perspektivet kan vi räkna med att det går en central skiljelinje mellan den argumentation som äger rum i sekretessbelagda respektive offentliga dokument. Där de sekretessbelagda dokumenten antas innehålla mer realpolitiska överväganden. Det är dock genomförbart att uppvisa om beslutsfattarna i ett specifikt fall väljer att framhäva antingen realistiska eller liberala argument. Förekomsten samt centraliteten som teorierna eventuellt ges i beslutsfattarnas argumentation kan ge en bild av beslutsfattarnas ställningstaganden i en särskild fråga. Centraliteten klarläggs av vad beslutsfattarna väljer att lyfta fram i sin argumentation som det mest väsentliga (Ekengren 1999, s. 73-74).

4.1 Forskningsdesign och Metod

Uppsatsen kommer att vara en teorikonsumerande studie, där det enskilda fallet står i fokus. Meningen är att med hjälp av teorier och förklaringsfaktorer, försöka uppnå ökad förståelse om vad det var som hände i det aktuella fallet (Esaiasson et al 2017, s. 42, 89-90). Vid teorikonsumerande undersökningar är det inte särskilt viktigt i vilken utsträckning resultaten är giltiga också i andra sammanhang. Det som istället är i fokus i teorikonsumerande undersökningar är att pröva om en given faktor ger en tillfredsställande förklaring till varför det blev som det blev i det aktuella fallet (Esaiasson et al. 2017, s. 89-90). Teoriernas generaliserbarhet kommer därmed inte att vara i fokus, men beroende på uppsatsens resultat är det möjligt att diskutera tilltron och pålitlighet till de olika teorierna i viss utsträckning, och hur väl de kan förklara fallet (Esaiasson et al. s. 109). För att analysera det empiriska materialet, är det lämpligt att använda en kvalitativ textanalys som metod, vilket passar bra eftersom materialet ska analyseras på ett djupgående sätt (Esaiasson et al. 2017, s. 2011). Det utvalda materialet kommer att analyseras utifrån realism, liberalism och konstruktivism. En traditionell fallstudie karaktäriseras genom att de analysenheter eller den insamlade empirin studeras utifrån en särskild kontext (Esaiasson et al. 2017, s- 89-90). Den kontext som

undersöks genom den här studien är en tidsmässig sådan, där materialet har valts ut specifikt kring tiden när Sverige beslutade att ansöka om Natomedlemskap.

En vanlig kritik mot fallstudier handlar bland annat om dess förmåga till så kallad extern validitet, eftersom avsaknad av extern validitet leder till att studieresultat och replikerbarhet till vidare forskning kan bli svagare (Esaiasson et al. 2017, s. 58, 89). Detta grundar sig ofta på att fallet är avgränsad till ett särskilt och specifikt sammanhang. En studie som berör Sveriges förändrade utrikes- och säkerhetspolitik skulle således kunna bli svår att jämföra med andra europeiska stater och deras utrikes- och säkerhetspolitik. Därmed kan det bli problematiskt för annan forskning att replikera sådana resultat, och på så vis försvagas generaliserbarheten. Denna problematik kan dock minskas, om andra studier beaktar studiens och fallets unika situation, historiska omständigheter och därtill motiverar sina val. Det blir därmed väsentligt att betona att studien inte är av generaliserande karaktär, utan vill ge förklarande faktorer till fallet (Esaiasson et al. 2017, s. 156). Generellt sett brukar validitetsproblemet öka med distansen mellan den teoretiska definitionen och operationaliseringen. Validitetsproblemen kan därmed minska vid användandet av tämligen mindre komplicerade teoretiska begrepp som ligger nära det man ska analysera eller mäta (Esaiasson et al. 2017, s.69), vilket jag också påvisar i analysdelen.

4.2 Operationalisering

Operationaliseringen genomfördes på det viset att det valda materialet lästes på ett djupgående sätt, samt genom att kategorisera innehållet i de texter, uttalanden och dokument som analyserades. Indelningen skedde på så vis att argument kategoriseras utefter vilket perspektiv de passade in i (Bergström & Boréus 2021, s. 49-50). Exempelvis kunde en text som består av meningen *“Rysslands anfallskrig har fundamentalt försämrat säkerheten i vårt närområde. Natoallierades svar på kriget har också tydliggjort att Natos försvarsklausul artikel 5 enbart gäller alliansens medlemmar.”* (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni), komma att kategoriseras som en mening som antyder på realistiska drag. Därmed understryktes den för att sedermera användas i den realistiska analysen.

Meningar som kategoriseras som realistiska markerades med (1), liberala med (2) och konstruktivistiska meningar med (3). Därtill indelades meningarna utefter vilken förklaringsfaktor de antydde på. Perspektivens olika förklaringsfaktorer har sin grund i

teoridelen, och djupare beskrivning kring dessa finns alltså att tillgå i *teori*. Citatet ovan kategoriseras därmed som (1a). (1) för dess realistiska drag och (a) för att meningen pekade på säkerhet som förklaringsfaktor. Beroende på vilket perspektiv meningarna pekade på hamnade de i tre separata dokumentfiler, ett för varje perspektiv. I de tre separata dokumentfilerna framhölls även vad som kunde argumentera för eller emot perspektivens förklaringsfaktorer, men även vilka slutsatser som kunde tänkas dras utifrån detta. En risk med denna typ av analys är att den kan tolkas subjektivt av den som analyserar texten. Dock för att minska risken, har de tre IP-teorierna studerats flitigt för att kunna genomföra en välgrundad analys och på så vis stärka uppsatsens reliabilitet.

- (1) **Realistiska förklaringsfaktorer:** (a) Säkerhet och överlevnad och (b) Makt
- (2) **Liberala förklaringsfaktorer:** (a) Demokrati (b) Inrikespolitiska faktorer och (c) Internationellt samarbete
- (3) **Konstruktivistiska förklaringsfaktorer:** (a) Identitet och normer

En kritik som riktas mot analysmodeller som baseras på politiska perspektiv och idéer är att den skulle kunna få en påtvingande roll på det valda materialet, och att den därmed forcerar fram resultatet (Bergström & Boréus 2018, s. 168). Dock baseras analysen på tre ömsesidigt uteslutande perspektiv som kompletterar varandra, vilket ökar intersubjektiviteten och tolkningens kvalitet samt bidrar till uppsatsens syfte. I analysdelen för konstruktivismen blev identitet och normer de enda förklaringsfaktorerna. Tanken från början var dock att ha flera förklaringsfaktorer, precis som realismen och liberalismen. Men när materialet granskades, visade det sig att identitet och normer var de faktorer som var mest frekventa för att kunna brukas i analysen. Dock behöver detta inte leda till en svagare analys, utan det blev istället en större indelning som visar hur Sveriges Natobeslut kan relateras till identitet och normer i förändring.

5. Analys

5.1 Realistiskt perspektiv

5.1.1 Säkerhet och överlevnad som förklaring

Det realistiska perspektivet har traditionellt sett varit det dominerande perspektivet inom säkerhetspolitiken. Militära medel, försvarsavtal och förhandlingar för ökad påverkan och inflytande har till stor del styrt försvars- och säkerhetspolitiken. Detta för att beslutsfattare genom försvars- och säkerhetspolitik vill trygga statens och befolkningens säkerhet. Säkerheten har ofta grundat sig på ett nationellt försvar för att just se till sitt egenintresse i eventuella konflikter och tvister med andra länder. Just militär kapacitet i olika former är ett viktigt verktyg för staters säkerhet. Det realistiska perspektivet betonar även att det viktiga inte är vad en stat säger eller uttrycker, utan hur staten faktiskt agerar (Hall 2021, s. 65-71).

“Rysslands anfallskrig har fundamentalt försämrat säkerheten i vårt närområde. Natoallierades svar på kriget har också tydliggjort att Natos försvarsklausul artikel 5 enbart gäller alliansens medlemmar” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni).

“Regeringen har gjort bedömningen att ett svenskt Nato-medlemskap är det bästa sättet att värna Sveriges säkerhet” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni).

I citaten ovan går det att utläsa att i och med Rysslands invasion av Ukraina ses Sveriges tidigare politik med militär alliansfrihet inte längre ses som lika ändamålsenlig som grund för Sveriges säkerhet. Detta har som grund att Rysslands angrepp mot Ukraina har rivit upp den tidigare europeiska säkerhetsordningen och maktbalansen har blivit rubbad, vilket betyder att den säkerhetsstrategi Sverige hade innan måste omprövas. Rysslands offensiva agerande får som följd att Sverige ser sig som hotat, och det innebär rädsla för att själv stå på tur för Rysslands aggressiva beteende. Genom att bli medlem i Nato blir Sverige en del av Natos kollektiva säkerhet och omfattas därmed av de säkerhetsgarantier som finns enligt Natos artikel 5. Någon försäkran om att Sverige skulle få hjälp vid en attack mot landet fanns inte vid tidigare samarbeten. Dessutom har Ryssland och dåvarande Sovjetunionen aldrig attackerat en Natomedlem. Dock har Ryssland som tidigare visat, invaderat stater som inte är

med i alliansen. Rysslands angrepp mot Ukraina och försvarsalliansens åtgärder visar därmed skillnaden som görs mellan allierade och icke-allierade. Vikten att omfattas av dessa försvarsgarantier har därmed ökat för stater, och för Sverige i och med att Ryssland har visat sig ha låg militär tröskel och villig till att militärt attackera ett grannland i Europa. Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap blir således en reaktion på det.

“Sveriges nationella försvarsförmåga ska fortsätta att stärkas. Vi ska nå två procent av BNP så snart det är praktiskt möjligt och senast år 2028. Återetableringen av regementen, förstärkningar på Gotland, återaktiverande av värnplikten, materielanskaffningar, ett förstärkt cyberförsvar och utvecklad underrättelseförmåga har varit nödvändig” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni).

Ann Linde uttrycker tydligt i Utrikesdeklarationen att Sverige vill stärka sin militära kapacitet och självförsvar, bland annat genom att öka budgeten till det svenska försvaret, vilket enligt realismen ses som ett nödvändigt verktyg för staters överlevnad.

“Om man väljer att gå in i Nato och genomför den här typen av planering som jag ser, då höjer man den samlade tröskeln. Det är klart att det har den tydliga effekten” (Peter Hultqvist, Sveriges Radio 2022, 10 maj).

I citatet ovan blir det tydligt att den dåvarande Försvarsminister Peter Hultqvist menar att Sveriges säkerhet höjs genom att ett medlemskap i Nato höjer tröskeln för militära upptrappningar och konflikter, vilket skapar en konfliktavhållande effekt för Sverige och dess närområde.

5.1.2 Makt som förklaring

När det gäller makt som förklaring till Sveriges beslut om ansökan om Natomedlemskap, anser realismen att makt är den mest betydelsefulla drivkraften bakom staters utrikespolitiska agerande. Realismen anser att staters främsta strategi är att säkra och utvidga den egna maktpotentialen och prestige genom bland annat alliansbildningar och maktbalans, vilket därmed ökar möjligheter att främja statens nationella intressen. Grundläggande är dock att samarbetet sker i en värld som är präglad av kamp och konkurrens, där stater har kraftfulla incitament av att dra fördel av andra stater (Mearsheimer 1994-5, s. 13).

“Vi utnyttjar varandras styrkor och fördelar och kompletterar varandra fullt ut och dessutom genomför en operativ planering och då blir det effekten att vi blir starkare tillsammans. Det här är någonting som kan ske om vi väljer att gå med i Nato” (Peter Hultqvist, Sveriges Radio 2022, 10 maj).

Det ovanstående citatet kan ses innehålla liberala drag, såsom att internationellt samarbete är ett plussummespel som gynnar alla stater. Men det kan även ses i ljuset av den maktbalanslogik som Mearsheimer förespråkar, där stater, Sverige i detta fallet, bildar allianser med andra stater för att kunna samarbeta mot gemensamma fiender och effektivt kunna agera mot hot. Allianser ses värdefulla när det kommer till att koordinera medlemsländernas ageranden i både fred och krig, vilket gör deras kollektiva ansträngningar mer effektiva. Nato är därmed ett exempel på detta.

Samarbete inte är någon typisk realistisk idé, dock så är inflytande det. Det kan därmed tänkas att Sverige från ett realistiskt perspektiv samarbetar med exempelvis USA, eftersom det kan ge möjlighet till mer inflytande och makt i den rådande strukturen. Enligt realismens synsätt finns det ingen internationell solidaritet, utan stater är utlämnade till sig själva och den globala politiken karaktäriseras av stor misstänksamhet, osäkerhet och konflikter. Därmed kan det hävdas att internationellt samarbete sker till stor för staters egen vinnings skull.

“Krisen har understrukit USA:s avgörande roll i europeisk säkerhetspolitik. Det manifesteras genom dess centrala roll inom Nato och ytterst genom Natos försvarsgarantier” (Ds 2022:7).

Varje stat vill enligt det realistiska perspektivet öka och stärka sin makt. Genom medlemskapet kan Sverige potentiellt öka sitt inflytande och utöva makt i den internationella försvar- och säkerhetspolitiken. Sveriges samarbete med Nato handlar därmed till stor del om egennyttan och genom samarbetet med Nato skaffar sig Sverige även en garanti om säkerhet för framtiden och drar nytta av andra staters militära kapaciteter. Citatet ovan reflekterar även den rådande maktstrukturen, där USA ses som den dominanta staten för Europas säkerhet. Av citatet ovan är det inte heller helt omöjligt att tänka sig att Sverige därmed också vill stå på god fot med USA, där Sverige enligt realismen vill binda sig till ett USA-lett block. Att ha nära relation med USA och andra Natoallierade kan gynna Sverige i det långa loppet.

Beslutet att ansöka om Natomedlemskap kan därför ses som en betydelsefull handling av egenintresse, som ett defensivt svar mot det hotfulla Ryssland.

5.2 Liberalt perspektiv

5.2.1 Demokrati som förklaring

När det gäller demokrati som förklaring fokuserar liberalismen i högre grad på staters eller aktörers identitet, samt att de värden de förespråkar eller präglas av blir en viktig förklaring till uppkomsten av krig, konflikter och fred. En betydande idé inom liberalismen är att demokratiska stater inte krigar med varandra, vilket grundar sig i att de är mer samarbetsinriktade i sin natur. Dock kan demokratier hamna i krig mot autokratier, eftersom i dessa förfogar exempelvis en diktator över all makt och kan besluta om krig utan att behöva bära kostnaderna för detta (Ericson 2021, s. 94).

“Den ryska statsledningen utgår från värden, intressen och en historiesyn som skiljer sig från de i väst, och som bl.a. omfattar en auktoritär samhällssyn med en målsättning att skapa inflytelsesfärer, inklusive med militära medel. Det är således en konflikt mellan ett auktoritärt samhällsskick och den fria, öppna och demokratiska världen” (Ds 2022:7).

“Och i december förra året bröt Ryssland den europeiska säkerhetsordningen ytterligare genom att kräva anpassning och underkastelse av sina fredliga och demokratiska grannländer, så även Sverige” (Magdalena Andersson, Riksdagen 2022, 16 maj).

I de båda ovanstående citaten går det att utläsa tydliga liberala värderingar från Sveriges sida. Ryssland ses som en auktoritär, aggressiv militär makt som hotar den liberala och demokratiska världen. Ukraina är som sagt en demokrati med samarbeten och relationer till andra stater i Europa, vilket binder dem närmare andra stater i Europa. Ryssland attack mot ett demokratiskt land, utgör därmed ett hot mot alla demokratiska stater i Europa, inklusive Sverige. Kriget blir därmed en konflikt mellan å ena sidan den auktoritära regimen och det demokratiska systemet å andra sidan.

“Vi har en lång historia av att stå upp för folkrätten, solidaritet, nedrustning, demokrati och jämställdhet. Det är också vår framtid. Vi kommer att fortsätta arbetet med att öka respekten

för de mänskliga rättigheterna och en regelbaserad världsordning, global säkerhet, med medling som verktyg och mot terrorism “ (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni)

I citatet ovan belyser Ann Linde att Sverige har en lång tradition av att stå upp för diverse värden och rättigheter. Att gå med i Nato uppfattas således som att gå med i rätt sida tillsammans med andra demokratiska länder som står upp för demokrati, internationell rätt, solidaritet och liberala värderingar.

5.2.2 Inrikespolitiska faktorer som förklaring

Liberalismen menar även att inrikespolitiska förhållanden i en stat påverkar utrikespolitiken. Det relateras till antagandet att staten inte är en enhetlig aktör, utan att utrikes- och säkerhetspolitiken formuleras utifrån inrikespolitiska förhållanden. Enligt detta perspektiv avgör de olika beslutfattarnas preferenser och viljor de utrikes- och säkerhetspolitiska målen, till skillnad från realismen som menar att de utrikes- och säkerhetspolitiska målen kan avgöras rent objektivt. Det liberala perspektivet omfattar däremot en optimism gällande människors kapacitet att själva avgöra vad som ligger i deras intresse och ser det som en fördel att människor kan bli mer upplysta, förändra sina åsikter och byta preferenser (Ekengren 1999, s. 64-5).

“Efter dagens debatt är det tydligt att det finns en stor och bred majoritet i riksdagen för att Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato. Mot den bakgrunden är det också logiskt att regeringen fattar ett sådant beslut” (Magdalena Andersson, Riksdagen 2022, 16 maj).

I riksdagen fanns det ett brett stöd för Natomedlemskap. De borgerliga partierna, Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna samt Centerpartiet förespråkade sedan en tid tillbaka Natomedlemskap. Sverigedemokraterna har historiskt förespråkade alliansfrihet, men vände sedan i frågan i och med Finlands beslut. Dock var både Vänsterpartiet och Miljöpartiet emot medlemskap. Båda partierna menade att processen hade gått för snabbt samt att de negativa aspekterna överväger de positiva i ett Natomedlemskap (Riksdagen 16-05-2022). Med tanke på att en majoritet av partierna förespråkade Natomedlemskap, är det möjligt att regeringen kände ett ökande tryck från oppositionen att gå dem till mötes i frågan. Det kan även ha inneburit ett högt politiskt pris för regeringen att hålla fast vid alliansfriheten samt att de inte ville göra Natofrågan till en valfråga. Det är därmed rimligt att

tro att det sågs som logiskt för regeringen (Socialdemokraterna) att gå oppositionen till mötes. Dock är det svårt att påvisa i denna analys i vilken utsträckning detta i så fall skedde, eftersom de enda som faktiskt vet de bakomliggande motiven är ministrarna själva. Som tidigare visat har Rysslands krig i Ukraina även lett till att det svenska folkets Nato-opinion gått i en mer Nato-vänlig riktning. Men i detta fallet går det inte heller att utläsa om folkets opinion har påverkat regeringens beslut om svenskt Natomedlemskap.

5.2.3 Internationellt samarbete som förklaring

Det liberala perspektivet innehåller en stark framstegstro och tron på att institutioner kan skapa ordning i det anarkiska internationella systemet. Ordningen kan bland annat uppstå genom internationellt samarbete, kommunikation och utveckling av normer. Detta kan äga rum inom inom passande institutioner, såsom internationella organisationer. Stater är dessutom en av flertalet aktörer på den internationella scenen och har en benägenhet att ha dylika intressen som också möjliggör ekonomiskt och politiskt samarbete. Följden blir att stater inte har som intresse att hamna i konflikt med varandra (Tallberg 2021, s. 257-8).

“Det kraftigt försämrade säkerhetsläget har också belyst vikten av att fortsätta fördjupa Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Det stärker Sveriges säkerhet nu och i framtiden” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni).

“Sveriges säkerhetspolitiska linje bygger på samarbete tillsammans med Nato, EU och FN och genom en stark transatlantisk länk” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni).

“Sveriges utrikespolitik fortsätter att vara global, multilateral och baserad på folkrätten. Den europeiska säkerhetsordning som vi värnar vilar på FN-stadgan och dess principer. Detta är också en del av att bygga säkerhet med andra. En solidarisk världssyn går hand i hand med insikten om att Sveriges trygghet främjas av en säkrare och mer välmående omvärld” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni).

I utrikesdeklarationen från juni, som syns ovan, uttrycker dåvarande utrikesminister Ann Linde solidaritet och multilateral gemenskap som ett mål för Sveriges relationer till omvärlden. Multilaterala samarbeten är en viktig del i Sveriges utrikespolitik och det är i Sveriges intresse att samarbeta dels med Nato, men även EU och FN, eftersom detta ses som

ett lämpligt sätt att hantera diverse globala utmaningar, inklusive kriget i Ukraina. Utrikesdeklarationen uttrycker liberala drag som interdependens, där multilaterala relationer kan bidra till att skapa en tryggare, mer välmående och säkrare värld för alla stater.

I och med Rysslands angrepp mot Ukraina visar Sverige genom ovanstående citat, en ökad vilja till internationellt samarbete, särskilt gällande säkerhetspolitiska frågor. Detta kan relateras till det Keohane och Wallander (1999) skriver om internationella institutioner. Grundtanken, enligt Keohane, är att stater både efterfrågar och etablerar institutioner, på grund att institutionerna dels kan underlätta för staterna att minska kostnaderna och lösa de tvister som är förknippat med internationellt samarbete. Internationella institutioner erbjuder således ett organ för gemensamt beslutsfattande, vidmakthåller normer och regler samt bevakar staters handlingar. Liberalismen hävdar att internationellt samarbete kan producera absoluta fördelar för stater. Vilken form av funktioner som stater efterfrågar och hur internationella institutioner påverkar staters handlande, beror på vilka typer av samarbetsproblem stater möter (Tallberg 2021, s. 257-8). Etablerandet av Nato, menar Keohane och Wallander (1999), var beroende av att dess medlemmar var övertygade om att de hot de mötte var varaktiga. I grunden hjälper institutioner till att reducera staternas misstänksamhet genom att ge ut information om staters avsikter och handlande. Institutioner definieras enligt Keohane som sammankopplade regelsystem som begränsar vad som får göras, men som även skapar förväntningar om vad som kommer att göras. Internationella institutioner är därmed ett redskap för att hämma den internationella anarkins negativa konsekvenser, tack vare att stater kan fokusera på långsiktig nytta, snarare än kortsiktig vinst (Keohane & Wallander 1999, s. 96). Sveriges vilja att gå med i Nato kan därför ses som ett uttryck för att Sverige ser Ryssland som ett varaktigt och bestående hot. Sverige ser det därför som förnuftigt att investera i Natos säkerhetsstruktur, eftersom alliansen kan bidra med information, gemensamma säkerhetsstrategier samt hjälpa till att hantera kommande utmaningar och på så vis minska osäkerheten för Sverige. Men även för att dessa institutioner såsom EU och Nato ger kontinuitet i dramatiska politiska förändringar.

“EU-sanktionerna beslutades med en hastighet, enighet och storlek utan motstycke. EU:s sjätte sanktionspaket, där regeringen varit pådrivande, innebär att 90 % av rysk oljeimport till EU ska fasa ut före årets slut. Det transatlantiska samarbetet har varit avgörande i

stödet till Ukraina och de sanktioner mot Ryssland som antagits” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni).

I ovanstående del beskriver Ann Linde hur de gemensamma EU-sanktionerna har präglats av internationell solidaritet. Där EU:s medlemsländer bevisligen har samarbetat och slutit upp till stor del unisont för att bekämpa Ryssland och stödja Ukraina. Det blir därmed tydligt att internationella organisationer kan erbjuda ett forum för gemensamt beslutsfattande, upprätthållande av normer och regler samt erhåller om nödvändigt en sanktionsapparat, som Keohane (1999) hävdar.

5.3 Konstruktivistiskt perspektiv

5.3.1 Identitet och normer som förklaring

Inom konstruktivismen är identitet och normer centrala utgångspunkter. Historien består av konstruktion, men även rekonstruktion av identiteter hos stater, individer samt diverse olika aktörer. Identitet ses i detta sammanhang som socialt konstruerat, alltså hur strukturella och aktörsrelaterade omständigheter (sociala faktorer) gemensamt skapar ett nationellt intresse, omvärldssyn eller en nationell identitet. Det innebär dels hur ideologi, politikens strategiska agerande, medborgarnas språkliga och kulturella komposition, men även historia och hur dessa ihop skapar en föreställning och mening om nationell gemenskap (Tallberg 2021, s. 259). Ett konstruktivistiskt perspektiv pekar på normer som avgörande för utrikespolitiska förändring. Normer är föreställningar om lämpligt beteende och rätta värden, vilket konstruktivister menar kan fungera som starkare motiv än exempelvis ekonomiska intressen. Normer är därmed sociala och kollektivt delade förväntningar om lämpligt beteende hos en aktör och kan på så vis tydliggöra länders agerande i relation till andra länders agerande (Finnemore & Sikkink 1998, s. 902-903).

“Vi har tagit steget att söka Natomedlemskap hand i hand med Finland, vår närmaste partner. Den kris som vi nu genomlever har visat hur nära våra två länder står varandra och hur beroende den enas säkerhet är av den andras” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni).

“Det krävs enighet inom Nato för att gå vidare med att behandla Sveriges och Finlands ansökningar. Våra ansökningar har fått ett brett stöd bland Natos medlemmar” (Utrikesdeklarationen 2022, 10 juni)).

Ur citaten ovan beskriver dåvarande utrikesminister Ann Linde i Utrikesdeklarationen Finland som Sveriges närmaste partner och hur de båda länderna säkerhet är beroende av varandra. Från ett konstruktivistiskt perspektiv är Sverige och Finlands gemensamma historia avgörande för Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap. Sveriges neutralitetspolitik under kalla kriget påverkades av Finlands inställning, man bedrev avspänningspolitik och ville därmed stötta Finland som hade en utsatt position och som gick med på neutralitet på grund av Sovjetunionen. Båda länderna blev under 1990-talet istället militärt alliansfria och gick tillsammans med i EU (Bjereld & Möller 2015, s. 440). Finland och Sverige har därmed genom historien haft ett långtgående samarbete, men även samma fiende och omvärldssyn. Dock skulle konstruktivismen belysa att verkligheten och den nordiska normen har förändrats. Där Finlands steg mot Natomedlemskap kan ha påverkat Sverige socialt.

Enligt Finnemore och Sikkink (1998) teori om socialiseringsprocess kan pressen från normerna påverkat Sverige. Nato kan ses som den gemensamma kraften och motståndaren mot Ryssland och ett beslut att då stå utanför den institutionen, skulle uppfattas som att Sverige ställer sig utanför de västliga värderingarna. Andra aktörers beteende har skapat nya omständigheter för Sveriges beslut angående Natomedlemskap. Å ena sidan att följa normen och ansöka om natomedlemskap, eftersom det ses som mer moraliskt berättigat. Å andra sidan, att inte ansöka om Natomedlemskap, vilket kan innebära en avvikelse från normen och förnekande av västliga gemensamma värderingar och identitet, vilket inte är lika moraliskt försvarbart. Sveriges förväntade beteende blir därmed att gå med i Nato. Stater närmar sig därmed inte internationellt samarbete med fasta och konstant beständiga intressen, utan det nationella intresset påverkas som sagt av normer, idéer och argument. Stater som Sverige är således öppna för övertalning och socialisering. Sverige agerar därmed på samma sätt som Finland och de övriga nordiska grannländerna som redan är medlemmar i försvarsalliansen. Rysslands angrepp på Ukraina ledde även till att internationella normer om demokrati och folkrätt hotades. Konsekvensen för Sveriges fall blir att identiteten som en europeisk västerländsk stat - en allierad, förstärktes, på bekostnad av Sveriges identitet som en militärt alliansfri småstat. Beslutet att ansöka om Natomedlemskap kan därför ses som ett sätt för Sverige att bibehålla sin västliga och liberala självbild, men också som ett sätt att förbättra

och fördjupa sina relationer till omvärlden. Från ett svenskt perspektiv vill man uppfattas som en god internationell aktör när det gäller fred, solidaritet och rättigheter. Helt enkelt en stat som andra länder, speciellt en granne som Finland, kan lita på.

5.4 Sammanfattning av analys

Uppsatsen har belyst en variationsrik diskussion om Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap, eftersom att förklaringsfaktorerna förväntades vara olika beroende på vilket perspektiv som applicerades. Som ovan anförts tyder den *realistiska analysen* på att Rysslands angrepp mot Ukraina har rivit upp den europeiska säkerhetsordningen och att maktbalansen därmed blivit rubbad, vilket betyder att den säkerhetsstrategi Sverige hade innan måste omprövas. Rysslands offensiva agerande får som följd att Sverige uppfattar sig som hotat, och det innebär rädsla för att själv stå på tur för Rysslands aggressiva beteende. Genom att bli medlem i Nato blir Sverige en del av Natos kollektiva säkerhet och omfattas därmed av de säkerhetsgarantier som finns enligt Natos artikel 5. Men även att Sverige genom ett Natomedlemskap kan öka sitt internationella inflytande samt säkerställa goda relationer till stater som är av intresse.

När det kommer till den *liberala analysen* kan demokrati som förklaring ses som betydelsefull. Det auktoritära Rysslands attack mot ett demokratiskt land, utgör därmed ett hot mot alla demokratiska stater i Europa, inklusive Sverige. Detta i sin tur binder Sverige närmare de andra staterna i Europa. Där Sverige vill tillhöra den liberala och demokratiska sidan i Europa, och att Natomedlemskap är ett uttryck för detta. Men det som kanske framför allt stärker den liberalistiska analysen är att internationellt samarbete uppfattas som viktigt från svenskt håll. Den liberalistiska analysen om internationellt samarbete visar på att Sverige i och med beslutet att ansöka om Natomedlemskap har visat sitt engagemang inom internationella relationer och en strävan efter ökad internationell solidaritet. Sveriges uttrycker som mål inom utrikespolitiken en just sådan strävan. Multilaterala samarbeten är en viktig del i Sveriges utrikespolitik och det är i Sveriges intresse att samarbeta med Nato, eftersom detta ses som ett lämpligt sätt att hantera globala utmaningar, inklusive kriget i Ukraina. Men även att inrikespolitiska faktorer såsom ökad oppositionell press samt risken att betala ett högt politiskt pris vid bibehållandet av militär alliansfrihet, må ha spelat roll för Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap.

När det gäller den *konstruktivistiska analysen* med identitet och normer som förklaringsfaktor, kan dessa på ett legitimt sätt förklara Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap. Dels var incitamenten till beslutet präglade av den svenska nationella självbilden. Där Finlands beslut påverkade Sverige i stor utsträckning genom en socialiseringsprocess, och där Sverige valde att vara följsam mot den nya normen och lämna sin identitet som militärt alliansfri småstat till förmån för en identitet som Nato-allierad.

6. Slutsats

Syftet med uppsatsen har varit förklara Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap utifrån tre IP-perspektiv, realism, liberalism och konstruktivism och därmed härleda mer specifika förklaringar till denna typen av vägval/beslut som ett Natomedlemskap. Förklaringsfaktorerna till Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap är flerfaldiga, och skiljer sig beroende på vilket perspektiv som appliceras.

Det ingår inte i forskningsfrågan att "avgöra" vilket perspektiv som har starkast förklaringskraft, däremot faller det rimligt att reflektera kort kring detsamma. Det tycks som att den stora säkerhetspolitiska förändringen i närområdet i och med Rysslands krig i stor utsträckning har bidragit till Sveriges nya säkerhetspolitiska beslut. Rysslands krig har rivit upp den europeiska säkerhetsordningen och maktbalansen har därmed blivit rubbad, vilket betyder att den säkerhetsstrategi Sverige hade innan måste omprövas. Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap, är således del av en ny säkerhetspolitisk strategi anpassad efter den nya hårda realiteten. Den konstruktivistiska förklaringen betonar Finlands roll, och en skiftning i Sveriges identitet samt normers betydelse för Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap. Den liberala förklaringen ser demokrati som en viktig faktor. Det auktoritära Rysslands attack mot ett demokratiskt land, utgör därmed ett hot mot alla demokratiska stater i Europa, inklusive Sverige. Detta i sin tur binder Sverige närmare de andra staterna i Europa. Multilaterala samarbeten ses som en viktig del i Sveriges utrikespolitik och det är i Sveriges intresse att samarbeta med Nato, eftersom detta uppfattas som ett lämpligt sätt att hantera globala utmaningar, inklusive kriget i Ukraina. Men även att inrikespolitiska faktorer såsom ökad oppositionell press må ha spelat roll för Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap. Även de liberala förklaringsfaktorerna om internationellt samarbete och demokrati kan i viss mån kopplas till diskussionen om Sveriges identitet på den internationella scenen. Detta belyser således att det inte bara är säkerhet och makt som

spelar roll för stater, utan även hur viktig staters självbild och identitet är i internationell politik, och hur det i stor grad påverkar hur länder väljer att forma sin utrikespolitik. I detta fallet menar jag att perspektiven kan ses som kompletterande till varandra, istället för konkurrerande förklaringar. De tre perspektiven ger alla legitima och rimliga förklaringar till Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap. Dock innebär det liberalistiska perspektivet med de inrikespolitiska faktorerna som förklaring en svårighet, eftersom att de egentliga motiven bakom beslutet inte går att hitta i offentligt material, på grund av att det till stor del är hemligt. Därför är det rimligt att tänka sig att framtida forskning kan använda sig av andra metoder och gräva djupare angående de inrikespolitiska faktorerna roll i Sveriges beslut att ansöka om Natomedlemskap. Uppsatsen belyser även att Sverige, som tidigare använt neutralitetspolitiken flexibelt och anpassat den efter realiteten, ännu en gång har anpassat sin utrikes- och säkerhetspolitik efter den hårda verkligheten i internationell politik.

Denna uppsats har undersökt utrikespolitiskt förändring utifrån en svensk kontext, men framtida forskning kan även undersöka det som Haesebrouck & Joly (2021) uppmärksammade, nämligen om det går att finna ett bredare mönster för att avslöja vidare utrikespolitiska förändringar. Men även utrikespolitiska förändringar gällande specifikt militärt alliansfria stater i Europa. Uppsatsen har inte varit av generaliserande karaktär, utan vill ge förklarande faktorer till detta Sverigespecifika fall. Dock skulle det vara intressant att göra undersökningen utifrån en finsk kontext, eftersom att Finland är ett liknande fall som också har beslutat att ansöka om Natomedlemskap. Vidare forskning kan även undersöka varför Finland och Sverige valde att ansöka om Natomedlemskap, men inte Österrike exempelvis? Vad är det som gör att dessa i grunden tre militärt alliansfria staterna fattar så olika säkerhetspolitiska beslut?

7. Referenslista

Artiklar

Blavoukos S and Bourantonis D (2014) Identifying Parameters of Foreign Policy Change: An Eclectic Approach. *Cooperation and Conflict* 49: 483–500

Finnemore, Martha, Sikkink, Kathryn (1998) International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*, Autumn, 1998, Vol. 52, No. 4, International Organization at Fifty: Exploration and Contestation in the Study of World Politics (Autumn, 1998), pp. 887-917.

Haesebrouck, Tim, Joly, Jeroen (2021) Foreign Policy Change: From Policy Adjustments to Fundamental Reorientations. *Political Studies Review*. Volume 19, Issue 3, August 2021, Pages 482-491

Hermann CF (1990) Changing Course: When Governments Choose to Redirect Foreign Policy. *International Studies Quarterly* 34: 3–21

Mearsheimer, J. John. (1994-5) The False Promise of International Institutions. *International Security*, Winter, 1994-1995, Vol. 19, No. 3 (Winter, 1994-1995), pp. 5-49

Risse T, Sikkink K (1999) *The Socialization of International Human Rights Norms into Domestic Practices*. Cambridge: Cambridge University Press.

Walsh JI (2006) Policy Failure and Policy Change: British Security Policy after the Cold War. *Comparative Political Studies* 39: 490–518

Walt, S. M. (1998). International relations: one world, many theories. *Foreign policy*, 29-46.

Wendt, Alexander (1992) Anarchy Is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics, *International Organization*, Vol. 46, No. 2.

Tryckta källor

Agius, Christine (2006) *The social construction of Swedish neutrality: challenges to Swedish identity and sovereignty*. Manchester: Manchester University Press

Baylis, J., Smith S. och Owens P. (2020) *Theories of world politics* i *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations*, 8:e uppl. Oxford: Oxford University Press. ISBN 9780198739852

Bergström, Göran & Boréus, Kristina. (2018) ”*Textens mening och makt: Metodbok i Samhällsvetenskaplig text och diskursanalys*”. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Bjereld, U. & Möller, U. (2015). *Swedish Foreign Policy: The Policy of Neutrality and Beyond*. In *The Oxford handbook of Swedish politics* (pp. 433-446). Oxford University Press.

Breuning, Marijke (2011) *Role theory research in international relations, State of the art and blind spots* i Harnisch, Sebastian, Frank, Cornelia och Maull. W. Hanns (red.) *Role Theory in International Relations - Approaches and analyses*.

London: Routledge

Brommesson, Douglas, Ekengren, Ann-Marie, Michalski, Anna (2022) *Sweden's Policy of Neutrality - Success Through Flexibility?* i (de la Porte, Caroline et al. red.) *Successful Public Policy in the Nordic Countries*. Oxford: University Press

Cottey, Andrew (2018) *'The Europe Neutrals and NATO: Future Prospects'*, i Cottey, Andrew (red.), *The European Neutrals and NATO: Non- alignment, Partnership, Membership?* London: Springer.

Ekengren, Ann-Marie (1999) *Av hänsyn till folkrätten? Svensk erkännandepolitik 1945-1995*. Stockholm: Nerenius & Santéus Förlag

Ericson, Magnus (2021) *Liberalism* i Gustavsson, Jakob och Tallberg, Jonas (red.) *Internationella Relationer*. 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur AB

Eriksson, Johan (2021) *Konstruktivism* i Gustavsson, Jakob och Tallberg, Jonas (red.) *Internationella Relationer*. 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur AB

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Wängnerud, Lena. 2012. *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4:e uppl. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Gross Stein, Janice (2016) *Foreign Policy Decision Making - Rational, psychological and neurological models* i Smith, Steve, Hadfield, Amelia & Dunne, Tim (red.) *Foreign Policy - Theories, Actors, Cases*. Oxford: University Press

Gustavsson, Jakob (2021) *Utrikespolitiskt beslutsfattande* i Gustavsson, Jakob och Tallberg, Jonas (red.) *Internationella Relationer*. 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur AB

Hall, Martin (2021) *Realism* i Gustavsson, Jakob och Tallberg, Jonas (red.) *Internationella Relationer*. 4:e upplagan.

Lund: Studentlitteratur AB

Keohane, O. Robert, Wallander, A. Celeste (1999) *Risk, threat and security institutions* i

Keohane, O. Robert (2002) *Power and Governance in a Partially Globalized World*. New York: Routledge

Petersson, Magnus (2018) *'The Allied Partner': Sweden and NATO Through the Realist–Idealist Lens* i Cottey, Andrew (red.) *The European Neutrals and NATO: Non-alignment, Partnership, Membership?* London: Springer.

Tallberg, Jonas (2021) *Internationellt samarbete* i Gustavsson, Jakob och Tallberg, Jonas (red.) *Internationella Relationer*. 4:e upplagan.

Lund: Studentlitteratur AB

Volgy TJ and Schwarz JE (1994) *Foreign Policy Restructuring and the Myriad Webs of Restraint*. I: Rosati JA, Hagan JD och Sampson MW III (red.) *Foreign Policy Restructuring: How Governments Respond to Global Change*. Colombia, SC: University of South Carolina Press, pp.22–42

Internetkällor

Demker, Marie (2022-05-09) *“Marie Demker: Så målade vi in oss i ett hörn i frågan om Nato”*. Svenska Dagbladet. Hämtad 2022-10-20,

<https://www.svd.se/a/BjP6x7/sa-malade-vi-in-oss-i-ett-horn-i-fragan-om-nato>

Nummelin, Wiktor (2022-04-06) *“Linde vill inte göra Nato till en valfråga”*. Svenska Dagbladet. Hämtad 2022-12-29,

<https://www.svd.se/a/x8jpmR/linde-vill-inte-gora-nato-till-valfraga>

Eriksson, Mats (2022-05-10) *“Hultqvist: Natomedlemskap skulle stärka det nordiska försvaret”*. Sveriges Radio. Hämtad 2022-12-12,

<https://sverigesradio.se/artikel/hultqvist-natomedlemskap-skulle-starka-det-nordiska-forsvaret>

Carlén, Linnea, Olsson, Jonas (2022-03-08) “*Nato medlemskap skulle destabilisera säkerhetsläget*”. SVT. Hämtad 2022-10-14,

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/andersson-om-nato-medlemskap-skulle-destabilisera-sakerhetslaget>

Knutson, Mats (2022-05-05) “*Så har partierna svängt i Natofrågan*”. SVT Nyheter. Hämtad 2022-11-21,

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-har-partierna-svangt-i-natofragan>

Oscarsson, Thea, Thurffjell, Karin (2022-10-05) “*Allvarligaste läget sen Kalla kriget*”. Svenska Dagbladet. Hämtad 2022-17-12,

<https://www.svd.se/a/Knz1Ry/statsministern-haller-presstraff-efter-motet-med-eu-namnden>

Wicklén, Johan (2022-04-30) “*Novus: Stödet för svenskt medlemskap ökar*”. SVT Nyheter. Hämtad 2022-12-15,

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/novus-stodet-for-svenskt-natomedlemskap-okar>

Riksdagskällor

Regeringen 1a (2022-10-05) “*Sveriges väg in i Nato*”. Hämtad 2022-11-01,

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/sverige-och-nato/sveriges-vag-in-i-nato/>

Regeringen (2022-06-10) *Utrikesdeklarationen*. Hämtad 2022-11-01,

<https://www.regeringen.se/tal/2022/06/utrikesdeklarationen-2022/>

Regeringen (13-05-2022) “*Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge - konsekvenser för Sverige*”. (Ds 2022:7). Hämtad 2022-11-01,

https://www.regeringen.se/49a4b7/contentassets/b33a04c7ad954881ad6a571dc8553dbe/ett-forsamrat-sakerhetspolitiskt-lage---konsekvenser-for-sverige_webb.pdf

Riksdagen (2022-05-16) “*Särskild debatt med anledning av rapporten från de säkerhetspolitiska överläggningarna.*” Hämtad 2022-11-03,

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/protokoll-202122114-mandagen-den-16-maj_H909114/html

